Summary

Olga Pereverzyeva. Vasif Gadjiev. Features of legal nature Financial Action Task Force on Money Laundering FATF.

The article is devoted to the peculiarities of the legal nature of FATF, the process of its creation, the legal principles of activity, as well as the speciality of its legal entity. Attention is also devoted to the main Conventions, which were signed on the eve of The First World War and after The Second World War and shows the main preconditions and reasons for the creation of the intergovernmental organization FATF.

The ongoing growth of the drug business, the expansion of its geographical boundaries, increasingly sophisticated and dangerous forms of this criminal business, the struggle of states on large-scale crime related to the legalization of criminal proceeds led to the creation of FATF and it achieved important results in this area.

FATF cannot be considered by an international organization because it has not been established on the basis of an international treaty and does not have an approved statute. However, despite this, FATF has a decision to establish a group – this is the legal basis for its activities and is an intergovernmental organization. Analysis of FATF's activities shows that FATF's initial priority was to combat laundering of proceeds from drug trafficking. Today FATF's activities have three main directions: expanding the actions of its adopted recommendations to all continents and regions of the globe; checking how member states are executed and how anti-money laundering measures are implemented in other states, based on 40 plus 9 FATF recommendations that are guidance to action; tracking worldwide methods and schemes of laundering criminally used capital and developing countermeasures. To date, a set of 40 FATF recommendations and 9 Special Recommendations for Countering The Financing of Terrorism is a set of universal standards that lead to a successful fight against money laundering. The new version of this document was adopted in 1996, 2003 and 2012. One of FATF activities is to define so-called non-cooperative countries and territories and make their list, which is called the «blacklist». Although the country's inclusion in the «blacklist» does not lead to the application of sanctions by the world community, it indicates a degree of trust in it on the part of foreign investors. Lacking the status of an international legal act, FATF's recommendations in practice received general recognition as universal international standards in the field of anti-money laundering. Successful work on counteracting the laundering of dirty funds should be carried out simultaneously at two levels – at international and national levels. FATF functions – to monitor the processes of implementation of such measures, to study ways and techniques of money laundering, to develop preventive and preventive measures, to promote the global implementation of anti-money laundering standards. FATF's recommendations in practice received general recognition as universal international standards in the field of anti-money laundering. Every year FATF organizes meetings on the analysis of methods and trends related to combating the laundering of criminal proceeds and financing of terrorism.

Key words: dirty money, blacklist, recommendations, money laundering, terrorist financing, universal international standards, anti-dirty money laundering.

DOI: 10.36695/2219-5521.3.2020.69

УДК 341

Н.В. ПЛАХОТНЮК, М.А. ІРЖОВА

Наталія Вікторівна Плахотнюк, кандидат юридичних наук, доцент, доцент Київського національного торговельно-економічного університету*

ORCID: 0000-0002-1357-4041

Марина Андріївна Іржова, студентка IV курсу Київського національного торговельно-економічного університету**

ORCID: 0000-0002-6993-6208

ЮРИСДИКЦІЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ ЩОДО ЗЛОЧИНУ АГРЕСІЇ

Постановка проблеми. Хоча злочин агресії визнаний одним із найтяжчих міжнародних злочинів, міжнародно-правове регулювання цього злочину значно відстає від інших міжнародних злочинів, таких як геноцид, воєнні злочини та злочини проти людяності. Спочатку термін «міжнародний злочин» виник для характеристики в першу чергу агресивної війни. Норми, що забороняють агресію, належать до імперативних норм сучасного загального міжнародного права, відхилення від яких вважається неприпустимим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській та зарубіжній доктрині з питання визначення сутності злочину агресії присутня певна єдність: практично всі автори однозначно заявляють про те, що агресія являє собою найнебезпечніший міжнародний злочин, і в цілому вони абсолютно праві. Клаус Кресс – професор кримінального права і міжнародного публічного права в університеті Кельну у своїй праці «Про приведення в дію юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії» наголошує на тому, що змістовне визначення злочину агресії є вузьким – настільки вузьким, наскільки повинно бути визначення

© Н.В. Плахотнюк, М.А. Іржова, 2020

* *Nataliia Plakhotniuk, Ph.D. in Law, Associate Professor of the Department of Kyiv National University of Trade and Economics*

** *Maryna Irzhova, student of Kyiv National University of Trade and Economics*

злочину згідно з міжнародним правом, і юрисдикційний поріг для того, щоб суд міг забезпечити юрисдикцію стосовно цього злочину, жорсткий – жорсткіше, ніж це бажано.

Формулювання мети статті. Зважаючи на вищенаведені дані, можемо сформулювати основну мету нашої роботи – проаналізувати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії, зосередившись на процедурі притягнення до відповідальності за даний злочин згідно з Римським Статутом.

Виклад основного матеріалу. Агресією називалися різні військові акції і міжнародні збройні зіткнення, що мали місце протягом холодної війни. У новітній історії не інакше як агресія визначалися бомбардування НАТО території колишньої Югославії¹. Багато європейських авторів саме агресією назвали військову операцію об'єднаних Штатів та їхніх союзників в Іраку². Прецедентами покарання за акти агресії в міжнародних відносинах стали військові трибунали у Нюрнберзі і Токіо після Другої світової війни. Стаття 6 (а) Статуту Нюрнберзького трибуналу визначає злочином проти миру саме «планування, підготовку, розв'язання або ведення агресивної війни або війни з порушенням міжнародних договорів, угод або запевнень, або участь у загальному плані чи змові для здійснення будь-якого з вищенаведених діянь»³.

Тож представники міжнародного співтовариства в другій половині ХХ ст. задумались над заснуванням міжнародної установи для притягнення до відповідальності винних у скоєнні тяжких міжнародних злочинів, що загрожують миру, безпеці та добробуту всієї світової спільноти. У результаті плідної праці був заснований Міжнародний кримінальний суд (далі – МКС), орган, який уповноважений здійснювати юрисдикцію щодо осіб, відповідальних за найтяжчі міжнародні злочини, що викликають занепокоєння міжнародного співтовариства.

Для МКС установчим актом виступає Римський статут 1998 р., положення якого чітко визначили юрисдикцію суду⁴. Згідно зі ст. 5 Римського статуту юрисдикція суду обмежується найбільш серйозними міжнародними злочинами, які викликають занепокоєння всього міжнародного співтовариства, а саме: злочин геноциду (ст. 6); злочини проти людяності (ст. 7); військові злочини (ст. 8); злочин агресії. У п. 1 (d) ст. 5 Римського статуту передбачалося, що суд володіє юрисдикцією щодо злочину агресії, однак, у п. 2 цієї ж статті на той час зазначалося, що суд може здійснювати юрисдикцію щодо цього злочину лише після того, як визначення поняття агресії буде прийняте і внесене до Статуту МКС⁵.

17 липня 2018 р. сталася історична подія для міжнародного кримінального права та міжнародної кримінальної юстиції – все «прогресивне людство» відзначило 20-річчя прийняття Римського статуту. 11 червня 2010 р. в ході Кампальської конференції держав – учасниць Римського Статуту до нього були внесені вагомі поправки, які й визначили ознаки агресії як міжнародного злочину, а також надали пояснення як буде здійснюватись юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії у разі передачі ситуації будь-якою державою або Радою Безпеки ООН. Тоді ж були прийняті відповідні доповнення до елементів злочинів та офіційне роз'яснення змісту внесених поправок.

Згідно з Кампальським додатком 2 було додано нову ст. 8 bis «Злочин агресії»⁶, яка в п. 1 містить визначення акту агресії індивіда. У цілому злочин агресії продовжує носити міждержавний характер, так як акт агресії в п. 2 визначено як «застосування збройної сили проти суверенітету, територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави або будь-яким іншим чином, несумісним зі Статутом ООН».

Більшість представників наукової громадськості були неймовірно задоволені прийняттям вищеназваних поправок. Це було кроком до створення «нового механізму для забезпечення основоположних принципів міжнародного права». А набуття чинності поправок про визначення агресії розцінювалося як «ефективний інструмент», покликаний сприяти «зміцненню правових засад міжнародного правопорядку – такого правопорядку, в якому мир і правосуддя є глобальними цінностями»⁷.

В системі підтримки миру та міжнародної безпеки провідна роль належить Раді Безпеки ООН. Проте МКС не є органом, який залежить від Ради Безпеки, на відміну від ad hoc трибуналів. Баланс між системою підтримки миру і безпеки та юрисдикцією суду вже знайдений і закріплений у Статуті. Йдеться насамперед про можливість призупинення розслідування (ст. 16); а також про право передачі ситуації в суд (ст. 13 «б»). Вагоме рішення було прийнято щодо ситуації, коли Рада Безпеки не виносить ухвали щодо акту агресії і як в такому випадку має діяти МКС. Обвинувач повинен проінформувати Раду Безпеки і співпрацювати з нею.

Пункти 6–8 ст. 15 bis Римського Статуту передбачають умови щодо здійснення юрисдикції і процедурні вимоги щодо МКС в його взаєминах з Радою Безпеки ООН. Згідно з ними Рада Безпеки після повідомлення прокурором про намір розпочати розслідування сама визначає, чи було вчинено акт агресії. Якщо є відповідне рішення Ради Безпеки ООН, воно підлягає примусовому виконанню незалежно від статусу участі в Римському статуті «заінтересованої держави» і визнання ним юрисдикції самого Міжнародного кримінального суду. Як завжди, є одне істотне **але**: а якщо такою «заінтересованою державою» виявиться постійний член самої Ради Безпеки, що володіє правом вето. Великий відсоток взаємних звинувачень у вчиненні актів агресії припадає на США та їх союзників, а також на Росію. В такій ситуації не може йтися про притягнення до відповідальності, адже постійні члени Ради Безпеки наділені повноваженнями накладати вето. Аналізуючи реалії сьогодення, ми можемо помітити, що три з п'яти держав – постійних членів Ради Безпеки в Міжнародному кримінальному суді не беруть участь. Отже, основоположна роль у визначенні юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії належить Раді Безпеки ООН, а найбільші переваги мають п'ять постійних членів Ради Безпеки та їх союзники⁹.

На прикладі США, які є постійним членом Ради Безпеки ООН, можна проаналізувати ставлення до самого Міжнародного кримінального суду і теоретичної можливості встановлення його юрисдикції щодо

американських громадян. Так, яскравим прикладом може слугувати ситуація, яка сталась в 2017 р., коли прокурор Міжнародного кримінального суду Ф. Бенсуда ініціювала розслідування з приводу можливо скоєних в Афганістані злочинів проти людяності та військових злочинів. Реакція США на таку заяву була різко негативною. Сама така можливість міжнародного звинувачення американських військовослужбовців і співробітників Центрального розвідувального управління в скоєнні передбачуваних злочинів була несумісною з ідеалами США.

Більше того, США нещодавно перейшли від стадії заперечення Міжнародного кримінального суду до прямого тиску на нього. Це сталося, коли вони запровадили в березні 2019 р. політико-правові санкції проти співробітників МКС, які були пов'язані з розслідуванням передбачуваних військових злочинів, скоєних військовослужбовцями США та їх союзниками в Афганістані. Також США в особі Державного секретаря погрожували введенням економічних санкцій проти Міжнародного кримінального суду, якщо останній буде продовжувати розслідувати злочини американських військовослужбовців.

Можна впевнено заявити, що подібна ситуація ймовірно станеться у випадку загрози міжнародного кримінального переслідування щодо громадян інших держав-постійних членів Ради Безпеки ООН. Для прикладу, Росія не має наміру визнавати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, оскільки під неї теоретично можуть потрапити її громадяни у зв'язку зі збройним конфліктом на сході України.

Наразі існує два найсерйозніших обмеження у встановленні юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії на прохання держави, а саме:

- суд не може здійснювати свою юрисдикцію щодо злочину агресії, вчиненого громадянами держави, яка не є учасницею Римського статуту, або вчиненого на території такої держави (п. 5 ст. 15-bis);

- суд не наділений юрисдикцією щодо злочину агресії, попри те, що злочин був скоєний громадянами держави – учасниці Римського статуту, але сама ця держава заявила про невизнання такої юрисдикції (п. 4 ст. 15-bis).

У першому випадку слід зазначити, що з юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії виключаються громадяни всіх держав, які не підписали Римський статут або відкликали свій підпис.

У другому випадку питання полягає в тому, як саме юрисдикція Міжнародного кримінального суду буде здійснюватися в ситуаціях, пов'язаних із державами, що є учасницями Римського статуту.

Згідно з першою ситуацією суд не наділений юрисдикцією в ситуаціях, коли злочин скоєно на території або громадянином держави – учасниці Римського статуту, що не ратифікував поправки. Згідно з іншою позицією, ратифікація поправок державою-учасницею надає Міжнародному кримінальному суду «необхідний юрисдикційний зв'язок», згідно з ч. 2 ст. 12 Римського статуту. Це означає, що «суд, зокрема, здійснює юрисдикцію щодо злочину агресії, вчиненої на території держави-учасниці Статуту громадянином іншої держави, навіть якщо ця друга держава не ратифікувала поправки»¹⁰.

На даний момент виникає необхідність вступу до Міжнародного кримінального суду провідних держав – Китаю, Індії, Росії та США. Проте, якщо реально оцінити ситуацію, то можна констатувати факт, що в найближчому майбутньому це навряд чи трапиться. У першу чергу, заперечення у значній кількості держав викликали такі процедурні норми Римського статуту:

- стаття 12 – про можливість залучення в процес держави, що не бере участі в Міжнародному кримінальному суді та її громадян;

- стаття 20 – про можливість повторної кримінальної відповідальності в порушення принципу *non bis in idem*;

- стаття 27 – про можливість кримінальної відповідальності глав держав і вищих посадових осіб;

- статті 89 і 90 – про можливість передачі або видачі осіб під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, внаслідок чого виникає колізія між нормами Римського статуту та національним законодавством, оскільки відповідно до Конституцій більшості держав заборонена сама можливість видачі своїх громадян міжнародним судовим органам¹¹.

Наведені норми були причиною того, що Римський статут відмовилися підписати Індія, Індонезія, Казахстан, Китай, Туреччина. Передбачаючи можливі порушення національного суверенітету і посягання на права своїх громадян підписи під Статутом відкликали США і Росія. Зокрема, США в 2002 р. прийняли Акт про захист американських службовців, що дозволяє силове втручання для виведення своїх громадян з-під можливої юрисдикції Міжнародного кримінального суду. Росія відкликала свій підпис під Римським статутом після того, як Міжнародний кримінальний суд почав «вивчення ситуації» в Україні. Такі дії більшості провідних країн світу не тільки позначаються на можливості ефективного міжнародного кримінального переслідування щодо злочину агресії, а й негативно вплинуть на міжнародну кримінальну юстицію в цілому.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати наступне:

По-перше, спеціальна юрисдикція щодо злочину агресії ґрунтується на згоді держав. Буде достатньо лише пасивної згоди у формі утримання від виходу з-під юрисдикції суду щодо злочину агресії.

По-друге, незважаючи на колізії, які виникають між нормами національного кримінального законодавства і положеннями Статуту МКС, процедура притягнення до відповідальності за злочини агресії є ефективним правовим інструментом, спрямованим на підтримку міжнародного миру та безпеки.

По-третє, тривалий процес формулювання та прийняття визначення злочину агресії на міжнародному рівні мав успіх, проте глибинний його розгляд дає змогу зробити висновок про незавершеність цього процесу.

- ¹ Курс уголовного права / под ред. Г.Н. Борзенкова, В.С. Комисарова. Москва : Зерцало-М, 2002. Т. 5 : Особенная часть. 512 с.
- ² Кибальник А.Г. Развитие определения агрессии в международном праве. *Библиотека криминалиста*. 2011. № 1. С. 181–188.
- ³ Важна К.А. Концепція кримінальної відповідальності держави: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2013. 243 с.
- ⁴ About the Court. The official site of the International Criminal Court. URL: <http://www.10a.icc-cpi.info/index.php/en/about>
- ⁵ Римський статут Міжнародного уголовного суду от 17.07.1998 г. URL: [http://www.un.org/ru/law/icc/rome_statute\(r\).pdf](http://www.un.org/ru/law/icc/rome_statute(r).pdf)
- ⁶ Elements of Crimes (International Criminal Court, 2011. URL: <https://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/336923D8-A6AD-40EC-AD7B-45BF9DE73D56/0/ElementsOfCrimesEng.pdf>
- ⁷ Глотова С.В. Преступление агрессии: некоторые правовые проблемы определения в Нюрнбергском Уставе и Римском Статуте Международного уголовного суда. *Московский журнал международного права*. 2017. № 2. С. 87–96.
- ⁸ Schabas W. The International Criminal Court: Struggling to Find its Way. *Realizing Utopia: The Future of International Law* / ed. A. Cassese. Oxford Univ. Press, 2012. P. 250–260.
- ⁹ Тимошков С.Г. Агрессия как международное преступление: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Москва, 2016. 26 с.
- ¹⁰ Kreß C. On the Activation of ICC Jurisdiction over the Crime of Aggression. *Mezhdunarodnoe pravosudie = International Justice*, 2018, № 2. P. 77–89.
- ¹¹ Тимошков С.Г. Формирование юрисдикции Международного уголовного суда в отношении преступления агрессии. *Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения*. 2017. № 3. С. 136–141.

Резюме

Плахотнюк Н.В., Іржова М.А. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії.

У статті підкреслюється, що злочин агресії вважається найбільш тяжким злочином проти миру, починаючи з часів Нюрнберзького трибуналу, що визнається як вітчизняною, так і західною доктриною. Поправки, які були внесені в Римський статут у 2010 р., визначили ознаки агресії як міжнародного злочину та роз'яснили правила здійснення юрисдикції Міжнародного кримінального суду. Оптимістичні очікування в плані встановлення ефективної юрисдикції суду щодо даного міжнародного злочину виявилися зруйнованими. У результаті зроблено висновок, що ефективне міжнародне кримінальне переслідування щодо злочину агресії можливе лише за умови перегляду тих норм Римського статуту, які викликають найбільш негативну реакцію у провідних держав.

Ключові слова: агресія, міжнародний злочин, міжнародна кримінальна юстиція, Римський статут, Міжнародний кримінальний суд.

Резюме

Плахотнюк Н.В., Іржова М.А. Юрисдикция Международного уголовного суда касательно преступления агрессии.

В статье подчеркивается, что преступление агрессии считается самым тяжелым преступлением против мира, начиная со времен Нюрнбергского трибунала, что признается как отечественной, так и западной доктриной. Поправки, внесенные в Римский статут в 2010 г., определили признаки агрессии как международного преступления и разъяснили правила осуществления юрисдикции Международного уголовного суда. Оптимистичные ожидания в плане установления эффективной юрисдикции суда по данному международному преступлению оказались разрушенными.

В результате сделан вывод, что эффективное международное уголовное преследование в отношении преступления агрессии возможно лишь при условии пересмотра тех норм Римского статута, которые вызывают наиболее негативную реакцию ведущих государств.

Ключевые слова: агрессия, международное преступление, международная уголовная юстиция, Римский статут, Международный уголовный суд.

Summary

Nataliia Plakhotniuk, Maryna Irzhova. The jurisdiction of the International Criminal Court for the crime of aggression.

The article emphasizes that the crime of aggression is considered the most serious crime against peace since the Nuremberg Tribunal, which is recognized by both domestic and Western doctrine. Amendments to the Rome Statute in 2010 defined signs of aggression as an international crime and clarified the rules for exercising the jurisdiction of the International criminal court. Optimistic expectations for establishing effective jurisdiction of the court over this international crime have been dashed. As a result, it is concluded that effective international criminal prosecution of the crime of aggression is possible only if the norms of the Rome Charter that cause the most negative reaction from the leading States are reviewed.

It should be noted that in respect of a state that is not a party to the Rome Statute, the Court will not exercise its jurisdiction over the crime of aggression committed by nationals of that state or on its territory.

The International criminal court should serve as a symbol of international justice, which makes just decisions related to violations of international law. As for the procedure for implementing the proceedings of the International criminal court, it is worth noting that such a procedure for executing the decision of the ISS is double. The dual procedure for the enforcement of decisions of the International Criminal Court is the Foundation of the Rome Charter and represents a new system in the history of public international law in the field of international responsibility.

Thus, it is possible to see that although at first glance the long process of formulating and adopting a unified definition of the crime of aggression at the international level to succeed, thorough the consideration allows you to comprehend the profound incompleteness of this process. Features of the crime of aggression provided for in the draft edits the Rome Statute, as well as the amendment mechanism itself, illustrate the real lack of a mechanism for holding individuals internationally responsible for its Commission, as well as the rather disappointing prospect of positive changes in the near future.

Despite the conflicts that arise between the norms of national criminal law and the provisions of the ISS Charter, the procedure itself is an effective legal instrument aimed at maintaining international peace and security. The joint work of the International Criminal

Court and the UN Security Council makes it possible to try cases of international crimes and take effective measures to counter such crimes. As a key component of the International criminal justice system, the International criminal Court is one of the most significant institutions of international criminal law, which is constantly developing and to a certain extent affects the patterns in the development of mechanisms for the investigation of international crimes and the protection of human rights at the international and national levels.

Key words: aggression, international crime, international criminal justice, Rome Statute, International criminal court.

DOI: 10.36695/2219-5521.3.2020.70

УДК 349.6(100)

О.О. ХАРЧУК

Олександр Олександрович Харчук, кандидат
юридичних наук, доцент*

ORCID: 0000-0002-0552-8205

ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА РЕАЛІЗАЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Постановка проблеми. Питання сталого розвитку знаходяться на порядку денному міжнародного співтовариства. До таких питань можна віднести соціальні, економічні та екологічні. Саме ці питання ключові у обговоренні. Держави невпинно шукають шляхи подолання бідності, вирішення проблем клімату і пошуку нових, більш ефективних шляхів економічної співпраці. Водночас перебіг подій на міжнародній арені засвідчує складність пошуку спільного знаменника. На перешкоді стають власні інтереси, небажання обтяжувати себе додатковими зобов'язаннями, відсутність єднаючого стрижня у баченні кінцевого результату. Незважаючи на декларування «справедливості для всіх поколінь» у задоволенні сучасних потреб людства не враховується благополуччя майбутніх поколінь. Світове співтовариство дедалі частіше стикається із гострими політичними, соціальними та економічними ситуаціями. За цих обставин виникла потреба посилення ролі міжнародного управління процесом розвитку, а не лише здійсненням міжнародної співпраці. Останній потребує, щоб держави відповідали критеріям такого розвитку. Один із ключових критеріїв – це виважена економічна, соціальна та економічна політика; із подальшим втіленням на національних рівнях. Остання має бути логічним продовженням узгоджених дій світової спільноти. Лише у поєднанні цих двох рівнів можна досягти виявлення суперечностей з їх подальшим подоланням, тобто започаткуванням системи глобального керівництва такими процесами. Звісно, досягненню глобального рівня має передувати пошук консенсусу на регіональному, багатосторонньому, а подекуди й двосторонньому, і роль міжнародних організацій у цьому процесі повинна бути провідною.

Фактично сталий розвиток можна звести, зокрема, до таких ключових напрямів реалізації: економічний розвиток, придатне для проживання середовище, соціальний прогрес і відповідальність за природне середовище. Звісно, кожен із цих напрямів можна поділити на цілі із більш конкретними сферами діяльності: інновації, управління ризиками, зайнятість населення і підвищення його кваліфікації, дотримання прав людини, покращення рівня охорони здоров'я, збереження чистого повітря і води, екологічне правосуддя тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сталого розвитку становить значний науковий інтерес. Дослідженню тих чи інших аспектів цього явища присвячено праці таких українських учених, як Б.В. Бабіна, В.А. Василенка, І.І. Лукашука, Н.Д. Янчук.

Зарубіжними вченими також немало уваги було приділено праву на розвиток. Так, це питання досліджувалося М. Беджауї, К. Васакою, Л.М. Ентіним, С.В. Масловою, Ю.М. Колосовим, О. Ріверою, Г.І. Тункіним та ін.

Формулювання мети статті. Виходячи із вищевикладеного, **мета** статті полягає у розкритті ролі економічної складової в реалізації сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Актуальність питання розвитку віддзеркалюють міжнародні відносини. Сталий розвиток бере свій початок із концепції нового міжнародного економічного порядку. Остання виникла у шістдесятих роках ХХ ст. Тоді в основу НМЕП було покладено несправедливість економічної системи для країн, що розвиваються, зумовлені зовнішньою заборгованістю, наслідками діяльності транснаціональних корпорацій, відсутністю технологій, нездатністю виробляти готову продукцію. Але реалізація НМЕП у правовій площині закінчилася прийняттям Принципів міжнародних торговельних відносин і торговельної політики, що сприяють розвитку, Декларації і Програми дій зі встановлення нового міжнародного економічного порядку, Хартії економічних прав і обов'язків держав. Водночас уся ця правова основа носила характер «м'якого права». Як наслідок, було створено низку міжнародних механізмів допомоги країнам, що розвиваються. Так, було започатковано механізм міжнародної фінансової допомоги, Фонд компенсаційного фінансування, програму субсидій для країн Африки, Карибського басейну та Тихого океану, Фонд для боротьби з бідністю і забезпечення зростання, Фонд МВФ для надання допомоги у випадку зовнішніх потрясінь, фонд